

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
KJELL BLICH SCHREINER
Telefon 61 33 20 87

Adresse: Postboks 3239 Elisenberg, 0208 Oslo.

Redaktøren treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 240,-).
Giro: 7877.08.52594

Abonnement (6 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- pr. spalte mm. Minstepris kr. 100,-.

Utgiver: INSTITUTT FOR NORSK OKKUPASJONSHISTORIE

Vi ærer folket der nord

I denne måned (19. februar) er det femti år siden Knut Hamsun døde, og igjen er debatten i gang om vi skal hedre hans minne med statuer og gatenavn.

I Oslo har billedhuggeren Skule Waksvik allerede laget en Hamsun-statue som han gjerne vill forære hovedstaden, men byråd for kultur og utdanning, Kjell Veivåg, (V) sier blankt nei til å motta gaven. Et bestemt nei får også hans forgjenger, Trone Skei Grande, som vil ha en gate i Bjørsvik med Hamsuns navn.

Nei, nei, nei, skriker østlendingene, sørlendinger og vestlendinger til slik hyllest av en "sviker", mens nordlendingene ler av det hele og modig trosser politikeres og "kulturelitens" bastante nei. På Hamarøy har de reist Hamsunsmonumentet, og her samles hvert år noen tusener "utbrytere" for å minnes forfatteren og mennesket Knut Hamsun.

La oss også lese Amann M. Eides innlegg i "Nordlys" den 12. november, som viser at nordlendingene var tidlig ute med sin hyllest til vår store dikter. Han skriver:

"For nøyaktig 70 år siden, midt under "August"-trilogien, ble Narviks lengste gate døpt Knut Hamsuns gate. Slå den! Riktignok ble gaten omdøpt i 1945. Jeg vet ikke av hvilken grunn, men nå skal det i sannhetens navn bemerkes at halve byen også ble bombet sønder og sammen fem år tidligere: ikke bare av tyske, men også engelske styrker.

Det skulle gå 15 år, og hva skjer? Da et nytt boligområde (med forfatternavn) reiste seg av asken i 1960, ble også forfatteren Knut Hamsun hedret med Hamsuns vei. Slå også den! (Er det det som kalles tilgivelse, eller er det ren forfatterære?)

"Look to Narvik!" sa Winston Churchill da det sto på som verst."

I et innlegg i "Harstad Tidende" siteres "krigs-helten" Gunnar Sønsteby, som ikke synes tiden er inne for en slik heder før Norge er blitt en diktaturstat. (!) Han lever tydeligvis fortsatt i sin egen lille hjemmefrontverden lykkelig uvitende om at også andre kulturpersonligheter blant "svikerne" for lengst har fått sine minnesmerker.

La oss bare nevne en av våre største komponister, David Monrad Johansen, som etter okkupasjonen ble dømt til 4 års tvangsarbeidet, men som i dag feires langt utenfor Norges grenser for sine komposisjoner av det typisk norske.

En "tyskerunge" anklager

I nr. 6/2001 får FOLK OG LAND en solid overhaling av Kissy fra Vadsø som er "krigsbarn" eller såkalt "tyskerunge".

Hun skriver bl.a.:

"Dere tar inn harmdirrende artikler om den forferdelige behandling av mammaene våre og av oss. Vel og merke utført av folk utenfor Nasjonal Samling.

Hva med Nasjonal Samlings Ungdomsfylking som nektet mammaene våre å bli medlemmer fordi de gikk med tyskerne? Var det for å isolere dem helt?"

Vi lovet Kissy et svar, og her kommer det:

Medlemmene i Nasjonal Samling Ungdomsfylking (NSUF) var alle under datidens myndighetsalder. Våre ungdomsledere hadde derfor et spesielt stort ansvar for de gutter og jenter som var betrodde dem.

Det ble stilt strenge krav til medlemmene når det gjaldt orden, disiplin og livsførsel og alle ble innprentet at deres organisasjon ble dømt etter den enkeltes opptreden.

Det var naturlig at ungdomsfylkingen ikke kunne godta jenter som med sine NSUF-emblemer eller i full uniform "valset" gatelangs arm i arm med tyske soldater eller sammen med dem svingte begeret på kafeer og restauranter...

Tyskerne forsto uteluk-kelse av disse jenter fra NSUF. De hadde tidligere vært medlemmer av Hitlerjugend, hvor reglene var beinharde.

La oss understreke at ungdomsfylkingen slett ikke reagerte mot tyske bekjentskaper. I Vadsø og mange andre kommuner nordpå hadde de fleste familier innrekvirerte tyske soldater i hjemmene sine.

Ilgjen var nordlendingene først ute.

I Vefsn kommune, i Mosjøen by, har bysten av David Monrad Johansen lenge hatt sin plass. Den vernes og stelles om av en samlet befolkning, og verken Oslo, Grimstad eller øvrige Norge har hittil turt besudle den.

Vi ærer folket der nord.

Selvfølgerlig resulterte nærheten vennskap med tyskere, - og ofte faste forhold.

Sten til byrden

Korrekturleseren har fått anledning til en kommentar:

Kissy antyder ingen «usømmelig» adferd av sin mor eller andre mødre hun forsvarer.

«Gatelangsvalsen» og begersvingingen burde hun kanskje vært spart for, og at tyskerne «forsto uteluk-kelsen» er vel også irrelevant, i denne forbindelsen. Vi bør ikke se bort fra at selvrettferdigheten kunne smake bittert og virke sårende i en vanskelig tid. Egne erfaringer har lært oss det!

HaWa

Tragedien på Opstad maidagene 1945

Odd Thomassen

Et avsnitt i Anders Bergløff bok: "Efter 7. mai" (side 157) får meg til å grøsse og gjenoppfriske hatet jeg den gang følte mot mange av mine landsmenn.

Jeg leser:

"- Vi husker hva NS-direktøren på Opstad gjorde: Da freden kom fant funksjonærenes barn frem sine flagg og gikk i tog, og direktørens lille sønn gjorde det samme. Da kom et av de andre barna hen, rev flagget fra ham og sa: "Du får ikke gå med noe flagg, din far skal henges han".

Dette gikk gutten hjem og fortalte sine foreldre. Den følgende dag fant man både foreldrene og deres barn døde, og foreldrene hadde etterlatt et brev hvori de forklarte at de hadde villet spare barna og seg selv for de lidelser de nå forstod de alle kunne vente seg.

Da direktørens far - som også var medlem av NS -

Forts. side 2 ➡

Og vi gratulerte og jubilererte

Ekstra bord og stoler måtte til for å kunne gi plass for de mange som ville overvære julemøtet i Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie den 24. november.

Tilstrømmningen viste oss igjen medlemmenes sterke tilknytning til instituttet og troen på at det fortsatt vil kunne kjempe videre for de saker vi alle brenner for.

"Folk og Land"s 50 års jubileum ble samtidig tydelig markert og under middagen ble det rettet flere gratulasjoner og hilsener til jubilanten.

Gjennom redaktør Kjell Blich Schreiners tale fikk vi et innblikk i avisens kronglede veg gjennom de mange år bladet har bestått, og han ga styret i INO rosende ord for det særdeles gode samarbeide og for den frihet man alltid hadde hatt som bladets redaktør.

Toastmaster Helge Sæther takket redaktøren og overrakte ham et vikingskip som tegn på at han hadde holdt vikingånden vedlike i sitt arbeide.

Til stor applaus fra medlemmene ble hedersdiplomer overrakt to særs fortjente medkjempere. Ved deres spesielle innsats i en krisesituasjon ungikk vi trolig nedleggelse både av INO og avisen. (Se artikkel s. 11 - Da F&L...)

Og det ble sunget. Først en sang skrevet av Else og Helge som var tilegnet "Folk og Land" og som bar tittelen "Vi gratulerer og jubilerer".

Senere sang vi unisont "Norge vårt land, du hvis fremtid er vår", -vår gamle kampsang.

Ragnvald Kolderup takket for maten og talte om de gamle skikker helt fra vikingtiden og frem til dagens skikker. Han takket for det store arbeid ved planleggingen av julemøtet, - en takk som spesielt gikk til damene våre i INO:

Utpå kvelden ble kaffe og kaker servert, det var lodd-salg og det ble minnet og mimret... ●